Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Asia: **U 50/2022 vp** Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi teollisuuden päästöistä (teollisuuspäästödirektiivin muuttaminen)

Elinkeinoelämän keskusliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä teollisuuspäästödirektiivin muuttamisesta ja kunnioittavasti toteaa seuraavaa:

Euroopan komissio antoi huhtikuussa 2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi teollisuuden päästöistä annetun direktiivin ja kaatopaikoista annetun direktiivin muuttamiseksi. Direktiiviehdotus on osa komission joulukuussa 2019 julkaisemaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa. Direktiiviehdotus kytkeytyy myös muihin komission julkaisemiin toimintaohjelmiin.

Direktiiviehdotuksessa laajennettaisiin direktiiviin soveltamisalaa, muutettaisiin kaikkia laitoksia koskevia yleisiä vaatimuksia, täsmennettäisiin ympäristölupien lupamääräysten asettamista, täsmennettäisiin parhaan käyttökelpoisen tekniikan päätelmien laatimista, edistettäisiin kansalaisten tiedonsaantia ja vahvistettaisiin osallistumisoikeuksia, edistettäisiin teollisten innovaatioiden käyttöönottoa, laadittaisiin teollisuudelle siirtymäsuunnitelmat kohti puhdasta tuotantoa, kiertotaloutta ja ilmastoneutraalia toimintaa, säädettäisiin yksityiskohtaisemmin rangaistuksista ja annettaisiin haitankärsijöille mahdollisuus saada korvauksia teollisuuslaitosten tai eläinsuojien aiheuttamista terveyshaitoista sekä ehdotettaisiin kevennettyä lupamenettelyä eläinsuojille. Lisäksi direktiiviehdotuksessa esitetään eräitä teknisluonteisia muutoksia ja muutoksia siirretyn säädösvallan käyttöön.

Valtioneuvoston kirjelmässä on kuvattu laajasti ja yksityiskohtaisesti direktiiviehdotuksesta aiheutuvat tällä hetkellä tiedossa olevat vaikutukset teollisuudelle. Soveltamisalan laajentaminen kaivosteollisuuteen kasvattaa direktiivilaitosten lukumäärää Suomessa ja EU-tasolla. Direktiivikokoluokan teollisuuslaitoksille asetettaisiin uusia velvoitteita, kuten vaatimus ympäristöhallintajärjestelmän käyttöönotosta. Järjestelmät tulisi saattaa julkisiksi tietoverkkoon. Ympäristölupamääräykset tarkentuisivat monin tavoin sekä tiukentuisivat BAT-päästötasojen osalta. Kaikkien sellaisten teollisuuslaitosten, joiden tavoitteena on siirtyminen puhtaaseen, kiertotalouteen perustuvaan ja ilmastoneutraaliin teolliseen toimintaan, tulisi laatia siirtymäsuunnitelmat vuosille 2030-2050. Ehdotuksesta aiheutuisi myös lukuisia muita muutosvaikutuksia voimassa olevan teollisuuspäästödirektiivin täytäntöönpanoon verrattuna.

Kuten valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, lainsäädännölliset vaikutukset Suomessa olisivat merkittävät. Lainsäädäntömuutokset käytännössä tarkoittaisivat muutoksia investointihankkeiden kannalta keskeiseen ympäristönsuojelulakiin ja sen nojalla annettuihin asetuksiin. Suomessa on tehty alustavia arvioita direktiiviehdotuksen vaikutuksista. Merkittävin muutosvaikutus koskisi kaivosteollisuuden lisäämistä teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan. Suomen ympäristökeskuksen laatiman vaikutustenarvion mukaan ilmasto- ja kiertotaloustoimia koskevien suunnitelmien sisällyttäminen laitosten ympäristönhallintajärjestelmiin ja niiden julkistami-

nen on uusi vaatimus, joka tulee lisäämään työtä varsinkin toiminnanharjoittajilla. Vaikutustenarviossa myös todetaan, että kaikkien ehdotettujen muutosten vaikutus ympäristönsuojelun tasoon ei ole ilmiselvää, mutta muutokset tukevat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita.

Suomessa toimii ympäristöministeriön johdolla kansallinen taustaryhmä, jonka tehtävänä on tukea Suomen kantojen edistämistä EU-lainsäädäntöneuvottelujen aikana. Elinkeinoelämän keskusliitto ry ja direktiivin soveltamisalan kannalta keskeiset jäsenliitot osallistuvat taustaryhmän työhön. EK on myös osallistunut Suomen kantojen kommentointiin osana EU-ympäristöjaoston normaalia lausuntomenettelyä.

EK:n näkemykset valtioneuvoston kantaan

EK tukee monin osin valtioneuvoston kantoja direktiiviehdotuksen eri osiin, mutta esittää myös niihin tarkennuksia. EK pitää tärkeänä toimia, joilla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään vesistökuormituksen vähentämistä, turvallisia materiaalikiertoja ja tuetaan kiertotaloutta. Valtioneuvoston tulisi edellyttää, että direktiivin täytäntöönpanemiseksi tehtävien toimien tulee olla **toteuttamiskelpoisia**. Direktiivi ei myöskään saa luoda **päällekkäistä sääntelyä** ilmastopolitiikan ohjauskeinojen kanssa.

EK pitää ehdottoman tärkeänä valtioneuvoston kantaa ympäristöjärjestelmistä, jossa toiminnanharjoittajille ei synny velvoitetta ottaa käyttöön tiettyä ympäristöjärjestelmää. **EK suhtautuu erittäin varauksellisesti vaatimukseen ympäristöjärjestelmien julkaisemisesta kokonaisuudessaan yleisessä tietoverkossa** ja edellyttää, että vaatimuksen toteuttamiskelpoisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tulisi selvittää jatkoneuvotteluissa.

EK tukee valtioneuvoston BAT-päästötasoja koskevia kantoja, joissa päästöraja-arvot tulisi jatkossakin kyetä asettamaan koko vaihteluvälin alueelle. BAT-poikkeaman mahdollisuus tulisi jatkossakin säilyttää, jotta vältytään kohtuuttomilta kustannuksilta yksittäisten laitosten osalta tilanteissa, joissa päästöjen vähentämisellä ei saada aikaan merkittäviä ympäristöhyötyjä. EK edellyttää, että Suomi direktiiviehdotuksen jatkovalmistelussa vaatii hillitsemään ehdotuksesta syntyvän hallinnollisen taakan kasvua ja varmistaa, että se on **oikeassa tasapainossa siitä saatuun lisäarvoon nähden.**

EK painottaa Kemianteollisuus ry:n tapaan, että teollisuuspäästödirektiivin fokus on päästöjen vähentämisessä. Ympäristölupa on valtava kokonaisuus, jossa on pystyttävä erottamaan ympäristön kannalta merkitykselliset tekijät. Suomessa ei tule ylläpitää järjestelmää, jossa usea eri viranomainen asettaa laitoksen samalle toiminnolle lupamääräyksiä, joiden valvominen johtaa epätarkoituksenmukaisiin tulkintoihin. Jos kemikaaliviranomaisten lisäksi myös IED-viranomaisten resurssit kuluvat laitoksella käytettyjen kemikaalien arviointiin, pienenee muiden päästöparametrien ja merkittävien päästöjen hallinnan osaaminen ja resurssi entisestään. Velvoitteet kemikaaleista on kirjattu hyvin yksityiskohtaisina, osin päällekkäisinä REACH-asetuksen vaatimusten kanssa ja käytännöistä vieraana. Vaatimusten sisältöä tulisi tarkastella myös resurssitehokkuuden näkökulmasta.

EK korostaa, että teollisuuspäästödirektiivi ja kansallinen ympäristönsuojelulaki ovat merkittävässä roolissa investointihankkeiden ympäristöllisiä reunaehtoja määrittävinä säädöksinä. **Suomen tulee direktiiviehdotuksen jatkovalmistelussa voimakkaasti painottaa sujuvan ja ennakoitavan lupakäsittelyn vaatimuksia myös Euroopan unionin lainsäädäntötasolla.** Yksinomaan kansallisen lainsäädännön turvin emme voi uudistaa ympäristöllistä lupajärjestelmää Suomessa. Teollisuuspäästödirektiivin uudistaminen vaikuttaa suoraan siihen, mitä ympäristövaatimuksia investointihankkeille asetetaan kansallisen lainsäädännön puitteissa. EK kannattaakin valtioneuvoston kantaa, jossa Suomi katsoo perustelluksi laajentaa komissiolle delegoitua säädösvaltaa **myös soveltamisalan supistamiseksi** tilanteissa, joissa vihreän siirtymän johdosta teollisuuden prosesseja muutetaan päästöttömiksi. Tällaisista prosesseista on kyse esimerkiksi vetyhankkeissa. EK pitää myös tärkeänä, että valtioneuvoston kannoissa enenevässä määrin puututaan delegoidun säädösvallan käyttöön erityisesti asioissa, joissa Suomella on merkittävä kansallinen intressi.

Kunnioittavasti

Minna Ojanperä
johtava asiantuntija
Elinkeinoelämän keskusliitto ry